

CASP 2025

**PSA 1 – Cheminės
medžiagos**

Galutinė veiklos ataskaita

TURINYS

Santrumpų sąrašas.....	3
-------------------------------	----------

Santrauka	3
------------------------	----------

I DALIS	5
----------------------	----------

Veiklos apžvalga	6
-------------------------------	----------

Dalyvaujančios RPI	6
--------------------------	---

Gaminių sritis.....	7
---------------------	---

Bandymų kriterijai	7
--------------------------	---

Gaminių atranka ir bandymai	8
--	----------

Gaminių paskirstymas	8
----------------------------	---

Bandymų procesas.....	8
-----------------------	---

Bandymų rezultatai.....	9
--------------------------------	----------

Bandymų rezultatų ir pagrindinių išvadų apžvalga	9
--	---

Rezultatai pagal gaminio rūšį	10
-------------------------------------	----

Bandymų rezultatų išvados	11
---------------------------------	----

Rizikos vertinimas ir taisomosios priemonės	11
--	-----------

Rizikos vertinimo rezultatai	11
------------------------------------	----

Taisomosios priemonės	12
-----------------------------	----

Išvados ir rekomendacijos.....	12
---------------------------------------	-----------

Išvados.....	12
--------------	----

Rekomendacijos suinteresuotosioms šalims	13
--	----

II DALIS	15
-----------------------	-----------

Kas yra CASP?	16
----------------------------	-----------

Su konkrečiu gaminiu susijusios veiklos darbo planas.....	17
--	-----------

Su konkrečiu gaminiu susijusios veiklos procesai ir priemonės	18
--	-----------

Santrumpų sąrašas

CASP	Koordinuotos gaminių saugos veiklos (angl. Coordinated Activity on the Safety of Products)
TEISINGUMO IR VARTOTOJŲ REIKALŲ GD	Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas
EK	Europos Komisija
ELPA	Europos laisvosios prekybos asociacija
EISMEA	Europos inovacijų tarybos ir MVĮ reikalų vykdomoji įstaiga
EN	Europos standartas
ES	Europos Sąjunga
RBGS	Reglamentas 2023/988 dėl bendros gaminių saugos
TS	Tarpinis susitikimas
JS	Įvadinis susitikimas
RPI	Rinkos priežiūros institucija
PAH	Policikliniai aromatiniai angliavandeniliai
PFAS	Perfluoralkininės ir polifluoralkininės medžiagos
PFCA	Perfluorintos rūgštys
PFHxS	Perfluoroheksano sulfonrūgštis
PFOA	Perfluoroktano rūgštis
PFOS	Perfluoroktano sulfonatai
POPs	Reglamentas (ES) 2019/1021 dėl patvariųjų organinių teršalų
PSA	Su konkrečiais gaminiais susijusi veikla
REACH	Reglamentas Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų
SCCP	Trumpos grandinės chlorinti parafinai
XRF	Rentgeno spindulių fluorescencija

Santrauka

Tikslai

Pagrindinis projekto „Koordinuota produktų saugos veikla“ (CASP) tikslas – apsaugoti Europos vartotojų sveikatą ir saugą, padedant ES ir ELPA šalių rinkos priežiūros institucijoms (RPI) geriau koordinuoti savo

veiklą. Vykdamas CASP projektą, RPI dalyvauja bendrame konkrečių gaminių pavyzdžių ėmimo, bandymo ir rizikos vertinimo procese.

Gaminių sritis

Įgyvendinant CASP projektus, su konkrečiomis gaminių grupėmis susijusi veikla (PSA) paprastai yra orientuota į tam tikrus gaminius. Priešingai, cheminių medžiagų kontrolės veikla apima kelias gaminių kategorijas, taikant rizika pagrįstą cheminių bandymų metodą. Tokiu požiūriu atsižvelgiama į galimas sunkias pasekmes žmonių sveikatai ir aplinkai, kurias gali sukelti draudžiamos

cheminės medžiagos arba viršytos reglamentuojamų medžiagų ribos. Ši veikla buvo nukreipta į vartotojams skirtus gaminius, kuriuose tikimybė aptikti reglamentuojamų arba ribojamų cheminių medžiagų yra didesnė, atsižvelgiant į medžiagos sudėtį, numatytą paskirtį ir galimą poveikį vartotojams, ypač vaikams.

Pagrindiniai bandymo kriterijai ir rezultatai

Atrinkti gaminiai buvo tiriami pagal **REACH apribojimus** ir **POPs reglamento 3 straipsnį bei I priedą**. Iš 128 ištirtų gaminių 25 (20 %) neatitiko atitinkamų rei-

kalavimų. RPI atliktas įspėjimų, ženklavimo ir instrukcijų patikrinimas parodė, kad 33 (26 %) iš 128 gaminių neatitiko reikalavimų.

Išvados

Bandymų rezultatai parodė, kad nors dauguma gaminių atitiko taikomus cheminių medžiagų reikalavimus, nustatyta nemaža neatitiktųjų dalis, visų pirma susijusi su PFAS

dengtuose tekstilės gaminiuose ir ribojamaisiais metalais pigiuose papuošaluose. Įgyvendindamos šią veiklą, RPI pateikė 12 „Safety Gate“ pranešimų¹.

Pagrindinės rekomendacijos suinteresuotosioms šalims

Vartotojams

Prieš pirkdami

- ▶ Neseniai atlikti bandymai parodė, kad kai kuriuose vandeniui atspariuose vaikiškuose drabužiuose, tam tikruose plastiko gaminiuose ir vandeniui atspariose medžiagose, pavyzdžiui, dušo užuolaidose, yra pavojingų cheminių medžiagų, tokių kaip PFAS;
- ▶ tam tikrų PFAS cheminių medžiagų naudojimas ES yra ribojamas dėl jų ilgalaikio neigiamo poveikio sveikatai ir aplinkai;
- ▶ kai kuriuose bohemiško stiliaus papuošaluose gali būti švino ir kadmio, kurie gali pakenkti sveikatai, pažeisti inkstus bei kaulus ir net sukelti vėžinius susirgimus.
- ▶ Pasidomėkite prieš pirkdami: plastiko gaminiuose, papuošaluose ir vandeniui atspariose medžiagose gali būti pavojingų cheminių medžiagų. Apsilankykite „[Safety Gate](#)“ svetainėje ir patikrinkite, ar gaminyje, kurį ketinate pirkti, nėra pripažintas pavojingu.

Naudojimo metu

- ▶ Kai kurie bižuterijos gaminiai gali išskirti kenksmingus metalus. Ilgalaikis poveikis gali pakenkti sveikatai. Prieš miegą nusiimkite bižuteriją.

Ekonominės veiklos vykdytojams

- ▶ Jei ES gaminate, platinatė ar į ją importuojate gaminį, prieš pateikiant rinkai, jis turi atitikti teisinius saugos reikalavimus. Be kitų ES teisės aktų, gaminių sudedamosioms dalims ir medžiagoms gali būti taikomas REACH reglamentas, kurio reikalavimus jos privalo atitikti;
- ▶ Atnaujintas PFAS bandymo metodas pagal standartą EN 17681-1: 2025 m. yra griežtesnis už ankstesnę versiją. Tai gali turėti didelę įtaką atitikties užtikrinimui, nes naudojant šį metodą gali būti nustatoma daugiau neatitikties atvejų nei taikant ankstesnę versiją.

Standartizacijos organizacijoms

- ▶ Standarte EN 1811 nurodyta, kad, kai tik įmanoma, turėtų būti tiriami trys gaminio pavyzdžiai nikelio išsiskyrimui nustatyti. Turėtų būti numatyta galimybė tirti vieną gaminį, kai daugiau jų nėra.

¹ Pranešimų skaičius šio dokumento rengimo metu, remiantis duomenimis, turimais iki 2026 m. kovo 19 d. imtinai.

I dalis

Veiklos apžvalga

Dalyvaujančios RPI

		Šalis	RPI
1		Belgija	Belgijos aplinkos apsaugos inspekcija
2		Kroatija	Valstybinė inspekcija
3		Prancūzija	Konkurencijos politikos, vartotojų reikalų ir sukčiavimo kontrolės generalinis direktoratas
4		Vokietija	Saksonijos žemės direktoratas*
5		Vengrija	Nacionalinė prekybos ir vartotojų apsaugos institucija*
6		Italija	Pistojos-Prato prekybos rūmai*
7		Latvija	Vartotojų teisių apsaugos centras
8		Lietuva	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*
9		Liuksemburgas	Liuksemburgo aplinkos agentūra*
10		Malta	Maltos konkurencijos ir vartotojų reikalų tarnyba
11		Ispanija	SOIVRE inspekcija
12		Švedija	Švedijos cheminių medžiagų agentūra

* RPI gali dalyvauti CASP veikloje tik atlikdamos gaminių bandymus. Jos dalyvauja bandymo procese, tačiau nedalyvauja diskusijose ir sprendimų priėmimo bei veiklos posėdžiuose.

Gaminių sritis

Kitaip nei ankstesnėse RPI veiklose, ši veikla nebuvo orientuota į konkrečios rūšies gaminius. Ji buvo nukreipta į vartojimo gaminius, kuriuose yra didesnė tikimybė aptikti reglamentuojamų arba ribojamų cheminių medžiagų, atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip medžiagos sudėtis, numatytoji paskirtis ir galimas poveikis naudotojams, ypač vaikams. Draudžiamų cheminių medžiagų buvimas arba per didelis reglamentuojamų medžiagų kiekis vartojimo

gaminiuose gali turėti rimtų pasekmių tiek žmonių sveikatai, tiek aplinkai. Šioje veikloje buvo taikomas rizika grindžiamas bandymų metodas, didžiausią dėmesį skiriant cheminiams pavojams, o ne iš anksto apibrėžtai gaminių grupei. Buvo atrinktos penkios gaminių kategorijos, kurios pavaizduotos toliau.

1 lentelė. Gaminių sritis

Gaminių kategorija	Gaminių aprašymas ir pavyzdžiai
Pigūs vartojimo gaminiai iš plastiko	Didžiausias dėmesys buvo skiriamas minkštam plastikui. Surinkti gaminiai: dušo užuolaidos, akiniai nuo saulės, kilimėliai ir staltiesės, plaukų šepečiai, telefonų dėklai, žaislai (pvz., pripučiami šokinėjimo kamuoliai, paplūdimio kamuoliai) ir karnavalių kostiumų elementai.
Vaikiški gaminiai su tekstilės dalimis	Surinkti gaminiai: maudymosi rankšluosčiai su gobtuvu, seilinėliai, marškinėliai, šalikai ir karnavalių kostiumai.
Vaikiški gaminiai iš plastiko	Surinkti gaminiai: kūdikių plaukimo ratai / plūduriavimo priemonės, vystymo kilimėliai, seilinėliai, šukos, akiniai nuo saulės, žaislai (pvz., plastikiniai kamuoliai), pripučiamos vonelės ir indai.
Pigi bižuterija	Bižuterijos gaminiai iš nebrangiųjų medžiagų, kurių vertė neviršija 30 EUR, pavyzdžiui, vėriniai, žiedai, auskarai ir apyrankės.
Vaikiški drabužiai ir avalynė	Surinkti gaminiai: lietaus kombinezonai, neperšlampamos striukės, vėjo striukės, guminiai batai, sodo batai, lietaus kelnės ir slidinėjimo šortai.

Bandymų kriterijai

Bandymai buvo atliekami pagal ES cheminių medžiagų teisės aktus, visų pirma Cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) reglamentą² ir Patvariųjų organinių teršalų (POT) reglamentą³. Atsižvelgiant į gaminių kategoriją ir medžiagos sudėtį, buvo taikomi atitinkami REACH apribojimų įrašai dėl tokių medžiagų kaip ftalatai, sunkieji metalai, azodažikliai ir per- bei polifluoralkilinės medžiagos (PFAS), taip pat POT reglamento 3 straipsnis ir I priedas.

Į bandymų planą buvo įtraukti Europos ir tarptautiniai standartai. Šiuose standartuose nurodomi bandymų metu patvirtinti analizės metodai. Standartas EN 17681-1:2025 buvo taikomas PFAS bandymams tekstilės ir dengtuose gaminiuose, ISO 14362-1:2017 – tam tikrų azodažiklių nustatymui gaminiuose su tekstilės dalimis, o EN 1811:2023 – nikelio išsiskyrimo iš pigių bižuterijos gaminių vertinimui.

² 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų

³ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1021 dėl patvariųjų organinių teršalų

Gaminių atranka ir bandymai

Gaminių paskirstymas

Gaminių atrankos procesą RPI atliko remdamosi per įvadinį susitikimą (KoM) suderintu gaminių paskirstymu. Iš viso dalyvaujančios RPI tiek internetu, tiek fiziniuose paruošėse surinko 129 gaminius: 53 vaikiškus drabužius ir avalynę, 34 pigius vartojimo gaminius iš plastiko,

21 vaikišką gaminį iš plastiko, 12 bižuterijos gaminių ir devynis vaikiškus gaminius su tekstilės dalimis.

Iš 129 gaminių vienas pigus vartojimo gaminy iš plastiko nebuvo išbandytas, nes jis neatitiko šios veiklos apimtys.

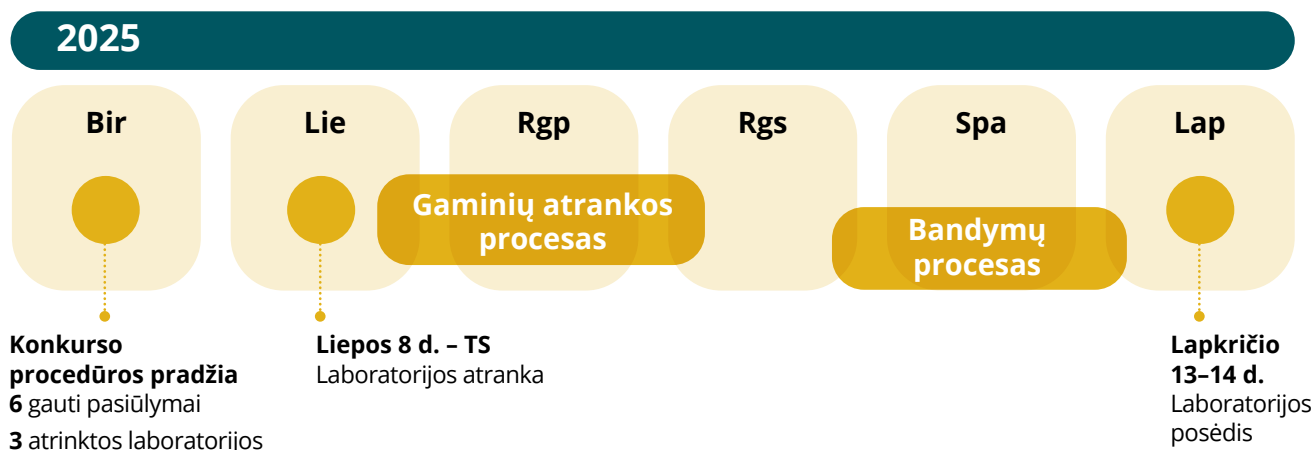
Bandymų procesas

Bandymus atlikusi laboratorija buvo atrinkta per 2025 m. birželio mėn. paskelbtą konkurso procedūrą. Iš 56 ES / ELPA laboratorijų, su kuriomis buvo susisiektas, pasiūlymus pateikė šešios. Šie pasiūlymai buvo įvertinti techniniu ir finansiniu požiūriu, o po to atrinkti trys kandidatai. Per tarpinį susitikimą (TS) RPI atrinko laboratoriją, surinkusią

didžiausią galutinių balų skaičių pagal jos pasiūlymo kokybę ir kainą.

Atrinkus laboratoriją, RPI surinko gaminių pavyzdžius ir išsiuntė juos laboratorijai.

1 pav. Gaminių atrankos ir bandymo proceso laiko juosta

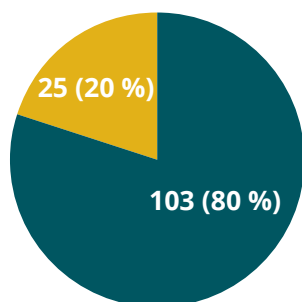
Bandymų rezultatai

Bandymų rezultatų ir pagrindinių išvadų apžvalga

Iš viso 25 (20 %) iš 128 ištirtų gaminių neatitiko REACH ir (arba) POT reglamentuose nustatytų reikalavimų. Be laboratorinių bandymų, RPI tikrino įspėjimus, ženklavinimą ir

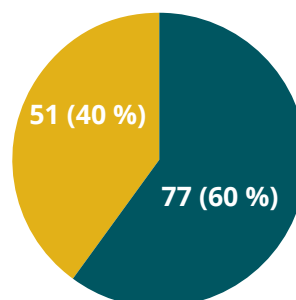
informaciją apie gaminį bei nustatė 33 gaminius, turinius formalių neatitikimų.

2 pav. Bendri bandymų rezultatai (neįskaitant įspėjimų⁴, ženklavinimo ir informacijos apie gaminį patikrinimų) (N=128)

■ Atitiko reikalavimus

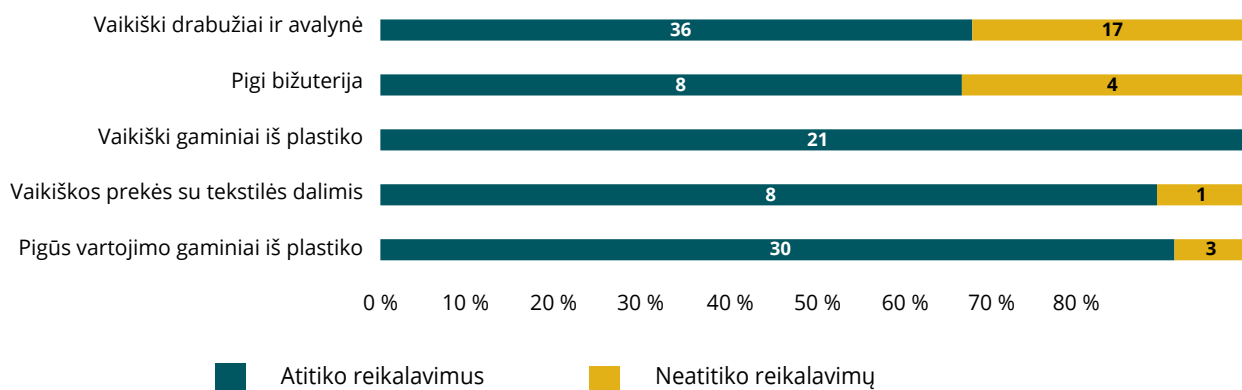
3 pav. Bendri bandymų rezultatai (įskaitant RPI atliktus įspėjimų, ženklavinimo ir informacijos apie gaminį patikrinimus) (N=128)

■ Neatitiko reikalavimų

Neatitikčių lygis penkiose gaminių kategorijose labai skyrėsi. 4 paveikslėlyje pateikiami bandymų rezultatai pagal gaminių kategorijas.

4 pav. Bandymų rezultatai pagal gaminių kategorijas

■ Atitiko reikalavimus

■ Neatitiko reikalavimų

⁴ RPI tikrino atrinktų gaminių ženklavinimą, įspėjimus ir instrukcijas remdamosi techninio eksperto parengtu kontroliniu sąrašu.

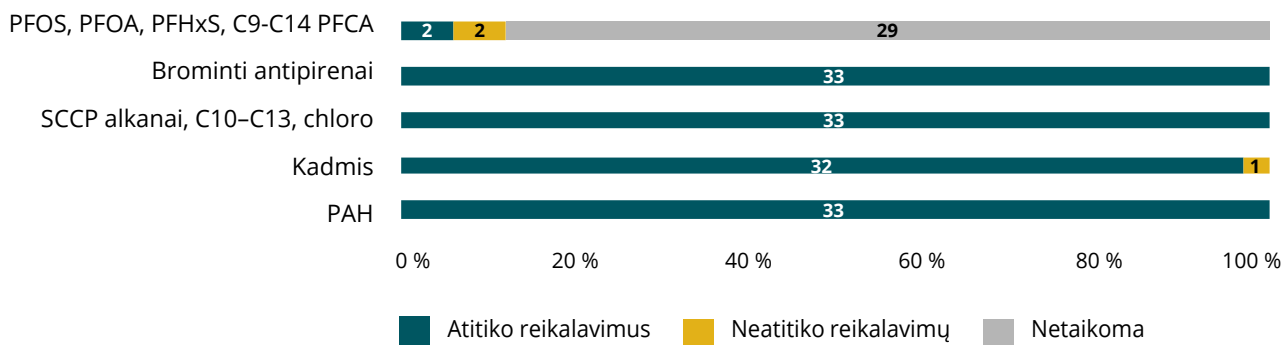
Rezultatai pagal gaminio rūšį

Pigūs vartojimo gaminiai iš plastiko

Trys iš 33 (9 %) pigių vartojimo gaminių iš plastiko neatitiko taikomų cheminių reikalavimų: dvi dušo užuolaidos neatitiko reikalavimų dėl per didelio su

PFAS susijusių medžiagų (PFOS, PFOA, PFHxS ir C9-C14 PFCA) kiekio, o vienas atšvaitų rinkinys – dėl per didelio kadmio kiekio.

5 pav. Bandymų rezultatai - pigūs vartojimo gaminiai iš plastiko

Vaikiškos prekės su tekstilės dalimis

Vienas iš devynių (11 %) tirtų vaikiškų gaminių su tekstilės dalimis – karnavalinis kostiumas – neatitiko reikalavimų, nes jo bandymų rezultatai dėl su PFAS susijusių medžiagų buvo neigiami. Visi devyni gaminiai atitiko azodažiklių bandymų reikalavimus.

Vaikiški gaminiai iš plastiko

Visi 21 ištirti vaikiški gaminiai iš plastiko atitiko PAH, ftalatų, kadmio, SCCP ir bromintų antipirenų reikalavimus.

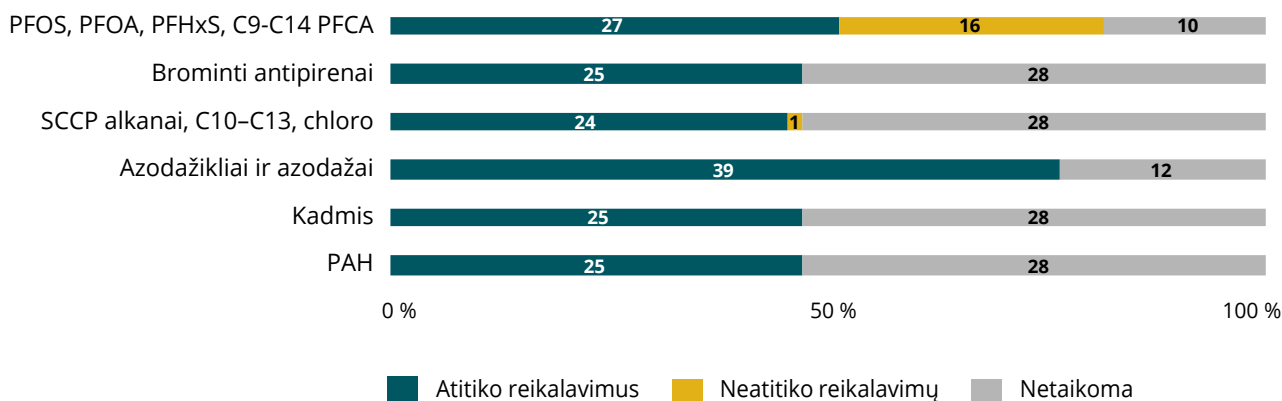
Pigi bižuterija

Keturi iš 12 (33 %) pigių bižuterijos gaminių neatitiko reikalavimų, nes juose leistinas normos viršijo kadmio (keturi gaminiai), švino (vienas gaminy) ir nikelio (vienas gaminy) kiekis.

Vaikiški drabužiai ir avalynė

36 iš 53 (68 %) vaikiškų drabužių ir avalynės gaminių reikalavimus atitiko, o 17 (32 %) – neatitiko. Neatitiktis daugiausia buvo susijusi su PFAS susijusiomis medžiagomis: šio bandymo reikalavimų neatitiko 16 gaminių. 15 iš jų buvo lietpalčiai, vėjo striukės, švarkeliai ar panašūs gaminiai, o vienas – avalynė (paplūdimio šlepetės).

6 pav. Bandymų rezultatai – vaikiški drabužiai ir avalynė

Bandymų rezultatų išvados

Šios veiklos metu buvo tiriami įvairūs vartojimo gaminiai, su kuriais gali būti susijusi cheminė rizika. 20 % iš 128 ištirtų gaminių neatitiko REACH ir (arba) POT reikalavimų. Cheminė neatitiktis daugiausia buvo susijusi su PFAS susijusiomis medžiagomis, esančiomis vandeniui atspariuose arba dengtuose tekstilės gaminiuose, ypač vaikiškuose drabužiuose ir avalynėje, taip pat su pigiais bižuterijos gaminiiais, kuriuose kadmio, švino ir nikelio kiekis viršijo leistinas REACH normas.

Rezultatai pagal atrankos kanalą (internetines ar fizines parduotuves) reikšmingai nesiskyrė. Iš bandymų reikalavimų neatitikusių gaminių 19 buvo iš ne ES / ELPA šalių, o vienas reikalavimų neatitinkantis gaminyje buvo iš ES / ELPA šalies.

Apskritai rezultatai rodo, kad neatitikimą šios veiklos metu lėmė tiek cheminės sudėties tyrimų išvados, tiek formalūs atitikties trūkumai keliose gaminių kategorijose.

Įspėjimai, ženklavimas ir instrukcijos

RPI atlikti ženklavimo, įspėjimų ir instrukcijų patikrinimai nacionaline (-ėmis) kalba (-omis) parodė, kad 33 gaminiai (26 %) neatitiko reikalavimų.

Dažniausiai pasitaikančios problemos buvo susijusios su trūkstančiu arba neišsamiu atsakingo ekonominės

veiklos vykdytojo identifikavimu, pavyzdžiui, nenurodytu įmonės pavadinimu ir (arba) kontaktiniu adresu, taip pat su neišsamia privaloma informacija apie gaminį, ypač kai gaminiai parduodami internetu.

Rizikos vertinimas ir taisomosios priemonės

Rizikos vertinimo rezultatai

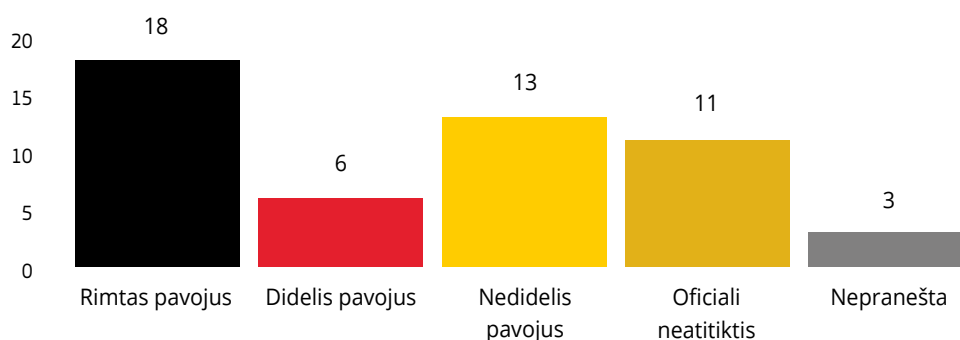
Vertinant, ar gaminyje kelia pavojų, reikėtų laikytis 26 straipsnio dėl pranešimų apie pavojingus gaminius per skubaus informavimo sistemą „Safety Gate“⁵.

Iš viso reikalavimų neatitiko 51 pavyzdys (40 %). Taip atsitiko dėl bandymų arba įspėjimų, ženklavimo ir instrukcijų patikrų reikalavimų nesilaikymo, arba dėl abiejų šių

priežasčių⁶. 24 pavyzdžiai buvo įvertinti kaip keliantys rimtą (18) arba didelę (6) riziką. 13 pavyzdžių įvertinta kaip keliantys mažą riziką.

7 pav. parodytas reikalavimų neatitikusių pavyzdžių rizikos lygis.

7 pav. Gaminių pavyzdžių rizikos lygių apžvalga

⁵ 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/988 dėl bendros gaminių saugos

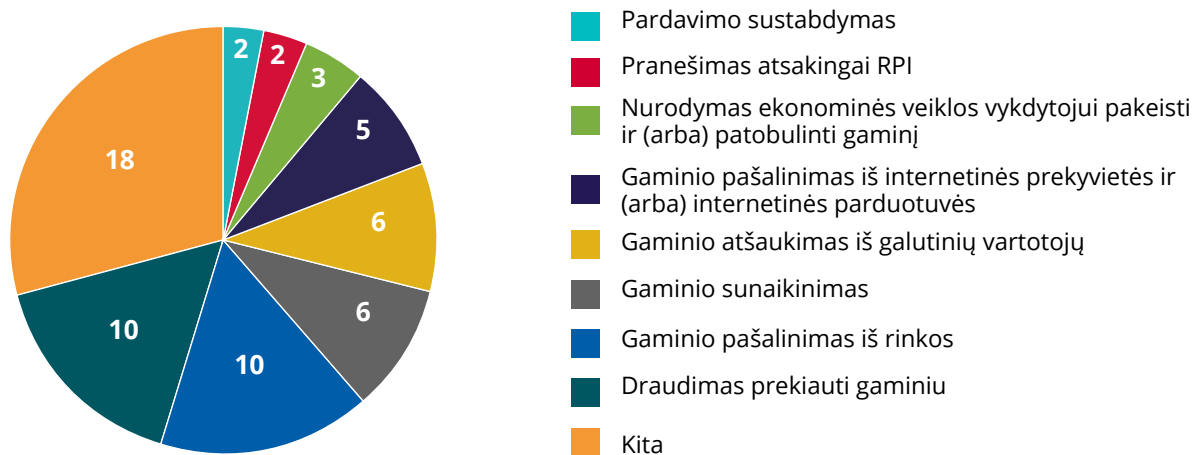
⁶ Apie gaminius, kurie atitiko bandymų reikalavimus, bet neatitiko įspėjimų, ženklavimo ir instrukcijų reikalavimų, pranešama pateikiant nuorodą „Formalioji neatitiktis“.

Taisomosios priemonės

Remdamosi bandymų rezultatais ir atliktais rizikos vertinimais, RPI nustato taisomąsias priemones, taikomas ES teisės aktų ir (arba) taikomų standartų neatitinkantiems gaminiams.

8 pav. pavaizduotos taisomosios priemonės, kurių buvo imtasi dėl gaminių, neatitinkusių bandymų reikalavimų ir (arba) įspėjimų, ženklinimo ir instrukcijų patikrų.

8 pav. Priemonės, kurių buvo imtasi reikalavimų neatitinkusių gaminių atžvilgiu (N=62)

Be to, kai nustatoma rimta rizika, RPI pagal Bendrojo gaminių saugos reglamento (BGSR) 26 straipsnį yra teisiškai įpareigotos pateikti pranešimą per skubaus informavimo sistemą „Safety Gate“⁷. Remiantis BGSR ir Reglamentu (ES) 2019/1020, taip pat rekomenduojama

teikti pranešimus apie priemones, kurių imtasi dėl gaminių, įvertintų kaip keliantys mažiau nei rimtą riziką. Po šios bandymų kampanijos iniciuotų veiksmų buvo pateikti „Safety Gate“ pranešimai dėl 12 vaikų drabužių ir avalynės gaminių.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

Ši veikla parodė, kad rizika grindžiamo požiūrio į gaminių bandymus taikymas pagal CASP sistemą yra veiksmingas. Sutelkus dėmesį į cheminius pavojus, o ne į vieną gaminių kategoriją, ši veikla leido joje dalyvaujančioms RPI bendrai spręsti reglamentuojamų ir ribojamų medžiagų klausimą įvairiuose vartojimo gaminiuose. Gauti rezultatai suteikė RPI aiškų ir praktiškai pritaikomą pagrindą rizikos vertinimui, vykdymo užtikrinimo priemonėms ir tolesniems veiksams.

Kadangi ši veikla apėmė keletą gaminių kategorijų, atliekant bandymus taip pat išryškėjo nemažai praktinių ir metodologinių iššūkių. Tarp jų – sunkumai iš anksto numatyti gaminių medžiagų sudėty atrinkimo etape ir tam tikrų bandymų taikymo skirtingiems gaminiams skirtumai. Nepaisant šių aspektų, veikla parodė, kad rizika grindžiamas bandymų metodas gali būti sėkmingai taikomas ES lygmeniu ir gali duoti naudingų rezultatų rinkos priežiūros tikslais.

⁷ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties.

Rekomendacijos suinteresuotosioms šalims

Šios rekomendacijos yra paremtos bandymo proceso rezultatais ir RPI diskusijomis projekto metu.

Vartotojams

Prieš perkant:

- ▶ ES saugos bandymais nustatyta, kad kai kuriuose neperšlampamuose vaikiškuose drabužiuose yra kenksmingų cheminių medžiagų.
- ▶ Neseniai atlikti bandymai parodė, kad kai kuriuose plastikuose ir vandeniui atspariose medžiagose, įskaitant dušo užuolaidas, yra pavojingų cheminių medžiagų, pavyzdžiui, PFAS. Šių cheminių medžiagų galite išvengti rinkdamiesi alternatyvios tekstilės gaminius, apdorotus natūraliu vašku arba nefluorintomis apdailos medžiagomis.
- ▶ Tam tikrų PFAS naudojimas ES yra apribotas dėl jų ilgalaikio žalingo poveikio sveikatai ir aplinkai. Šios medžiagos yra dalis platesnio masto ES veiksmų, kuriais siekiama apsvarstyti visos PFAS grupės apribojimus.
- ▶ Ar visi jūsų bižuterijos gaminiai yra saugūs? Kai kuriuose bohemiško stiliaus bižuterijos gaminiuose, kurie dažnai būna sunkūs ir su blizgia dekoratyvine apdaila, gali būti švino ir kadmio. Šios medžiagos gali pakenkti sveikatai, pažeisti inkstus bei kaulus ir net sukelti vėžį, todėl jų naudojimas yra apribotas.
- ▶ Kaip vartotojas turite teisę žinoti, ar jūsų perkamo gaminių sudėtyje yra kenksmingų cheminių medžiagų. Gamintojas arba platintojas privalo per 45 dienas atsakyti į vartotojų prašymus, susijusius su labai didelį susirūpinimą keliančiomis medžiagomis.
- ▶ Pirkite sumaniai – įsigydami prekes internetinėse parduotuvėse rinkitės tas, kuriose aiškiai nurodytas gaminių gamintojas ir platintojas.
- ▶ Pasidomėkite prieš perkdami: plastike, bižuterijos gaminiuose ir vandeniui atspariose medžiagose gali būti pavojingų cheminių medžiagų. Pasitikrinkite ES „[Safety Gate](#)“ sistemoje, ar gaminys, kurį ketinate įsigyti (su tuo pačiu partijos numeriu ir (arba) gaminių kodu), nėra pripažintas pavojingu. Jei abejojate, kreipkitės į gamintoją.

Naudojimo metu

- ▶ Ar kasdien nešiojate bižuterijos gaminius? Juos nešiojant, iš kai kurių gaminių gali išsiskirti kenksmingų metalų, pavyzdžiui, švino ar nikelio. Ilgalais jų poveikis gali pakenkti sveikatai, o nikelis gali sukelti visą gyvenimą trunkančią alergiją.

- ▶ Prieš miegą nusiimkite bižuteriją. Jei pasireiškė alerginė reakcija, gaminių nebenešiokite ir kreipkitės į gydytoją. Jei sužinojote, kad gaminys atšaukiamas, nedelsdami nustokite jį naudoti ir laikykitės pranešime apie atšaukimą pateiktų nurodymų. Jei gaminyje yra PFAS, neišmeskite jo kartu su įprastomis buitinėmis atliekomis, nes tai gali užteršti aplinką.
- ▶ Ar žinojote, kad apie bet kokias su gaminiu susijusias saugos problemas ar nelaimingus atsitikimus galite pranešti savo vartotojų apsaugos institucijai? Apsilankykite svetainėje „[Consumer Safety Gateway](#)“.

Ekonominės veiklos vykdytojams

- ▶ Jei ES gaminate, platiniate ar į ją importuojate gaminį, prieš pateikiant rinkai, jis turi atitikti teisinius saugos reikalavimus. Be kitų ES teisės aktų, jūsų gaminių sudedamosioms dalims ir medžiagoms gali būti taikomas REACH reglamentas ir jos turi atitikti jo reikalavimus.
- ▶ Sekite ES teisės aktų pakeitimus. 2025 m. į Patvariųjų organinių teršalų reglamento ribojamų cheminių medžiagų sąrašą buvo įtrauktos naujos medžiagos, įskaitant kai kurias PFAS. Kai kurių anksčiau reglamentuotų PFAS naudojimas ES dabar yra apribotas.
- ▶ Parduodate internetu? Užtikrinkite, kad vykdydami nuotolinę prekybą laikytumėtės Bendrojo gaminių saugos reglamento. 19 straipsnyje nustatyta ekonominės veiklos vykdytojų (platintojų ir pardavėjų) atsakomybė vykdant nuotolinę prekybą. 22 straipsnyje nustatomos konkrečios internetinių prekyviečių teikėjų pareigos užtikrinti gaminių saugą.
- ▶ Reguliariai atlikite savo bandymus, kad užtikrintumėte atitiktį taikomiems teisės aktams.
- ▶ Atnaujintas PFAS bandymo metodas pagal standartą EN 17681-1: 2025 m. yra griežtesnis už ankstesnę versiją. Tai gali turėti didelę įtaką atitikties užtikrinimui, nes naudojant šį metodą gali būti nustatoma daugiau neatitikties atvejų nei taikant ankstesnę versiją.
- ▶ Žinokite savo tiekėjus ir gaminius. Atidžiai rinkitės ir tikrinkite savo tiekėjus. Jei abejojate, reikalaukite papildomų bandymų ir gaminių atitikties įrodymų. Kaip savanorišką priemonę galite reikalauti tiekimo grandinės subjekto patvirtinti atitiktį ir pateikti duomenis apie gaminį bei jo sudedamąsias dalis.

- ▶ Švinui, kadmiui ir nikeliui aptikti naudokite rentgeno spindulių fluorescencinę (XRF) analizę. Šis greitas ir veiksmingas metodas gali padėti platintojams ir pardavėjams užtikrinti gaminių atitiktį.
- ▶ Jei gaminys atšaukiamas, labai svarbu aiškiai informuoti vartotojus. Užtikrinkite, kad pranešimuose apie atšaukimą būtų paaiškinti pavojai, nurodyta, kaip vartotojai gali reikalauti kompensacijos ir į ką kreiptis.
- ▶ Siekiant nuoseklumo, rekomenduojama naudoti Europos Komisijos pranešimo apie atšaukimą šabloną. Atidžiai stebėkite atšaukimo poveikį ir, jei reikia, pritaikykite savo veiksmus. Informuokite vartotojus apie tai, kaip jums grąžinti gaminius.
- ▶ Nesate tikri dėl savo teisinių įsipareigojimų? Kreipkitės gairių į savo šalies rinkos priežiūros instituciją. Nacionalinės pagalbos tarnybos taip pat gali suteikti paramą – savo tarnybą rasite [čia](#).

Nacionalinėms ir Europos institucijoms

- ▶ Atlikus bandymus visoje ES nustatyta, kad vandeniui atsparios tekstilės gaminiuose (pavyzdžiui, neperpučiamose striukėse, lietauspalčiuose ir paplūdimio šlepetėse) bei bižuterijos gaminiuose gali būti kenksmingų cheminių medžiagų. Toliau vykdykite šių gaminių rinkos priežiūrą, reguliariai atlikite bandymus, bendradarbiaukite su ekonominės veiklos vykdytojais ir informuokite vartotojus.
- ▶ Atliekant greitąją patikrą rentgeno spindulių fluorescencinės (XRF) analizės metodu galima lengvai nustatyti, ar bižuterijos gaminiuose yra pavojingų sunkiųjų metalų. Patikrai naudokite nešiojamuosius XRF analizatorius, o prireikus vykdykite tikslią tolesnę kontrolę, atlikdami papildomus cheminius tyrimus.
- ▶ Ar žinote apie atnaujintą PFAS bandymų metodą tekstilės gaminiams pagal standartą EN 17681-1: 2025 m. Tai gali turėti didelę įtaką atitikties užtikrinimui, nes naudojant šį metodą gali būti nustatoma daugiau neatitikties atvejų nei taikant ankstesnę versiją.

Standartizacijos organizacijoms

- ▶ Standarte EN 1811 nurodyta, kad, jei įmanoma, turėtų būti išbandomi trys gaminio pavyzdžiai nikelio išsiskyrimui nustatyti. Turėtų būti numatyta galimybė išbandyti ir vieną gaminį, kai daugiau pavyzdžių nėra.

II dalis

Kas yra CASP?

Koordinuota gaminių saugos veikla (angl. Coordinated Activities on the Safety of Products, toliau – CASP) suteikia Europos Sąjungos ir Europos laisvosios prekybos

asociacijos šalių rinkos priežiūros institucijoms galimybę bendradarbiauti ir užtikrinti didesnę bendrajai rinkai teikiamų gaminių saugą.

Vykdam CASP 2025 numatytos dvi su konkrečiais gaminiais susijusios veiklos rūšys ir viena horizontalioji veikla.

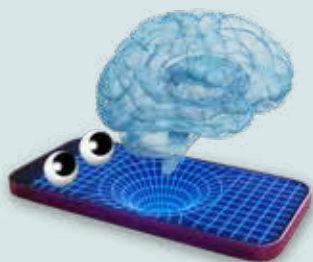
Su konkrečiais gaminiais susijusių veiklų dalyviai išbando bendrai atrinktus gaminius savo nacionalinėse rinkose. Gaminiai bandomi akredituotose ES ir (arba) ELPA laboratorijose pagal bendrai sutartus bandymų kriterijus.

PSA 1
Cheminės
medžiagos

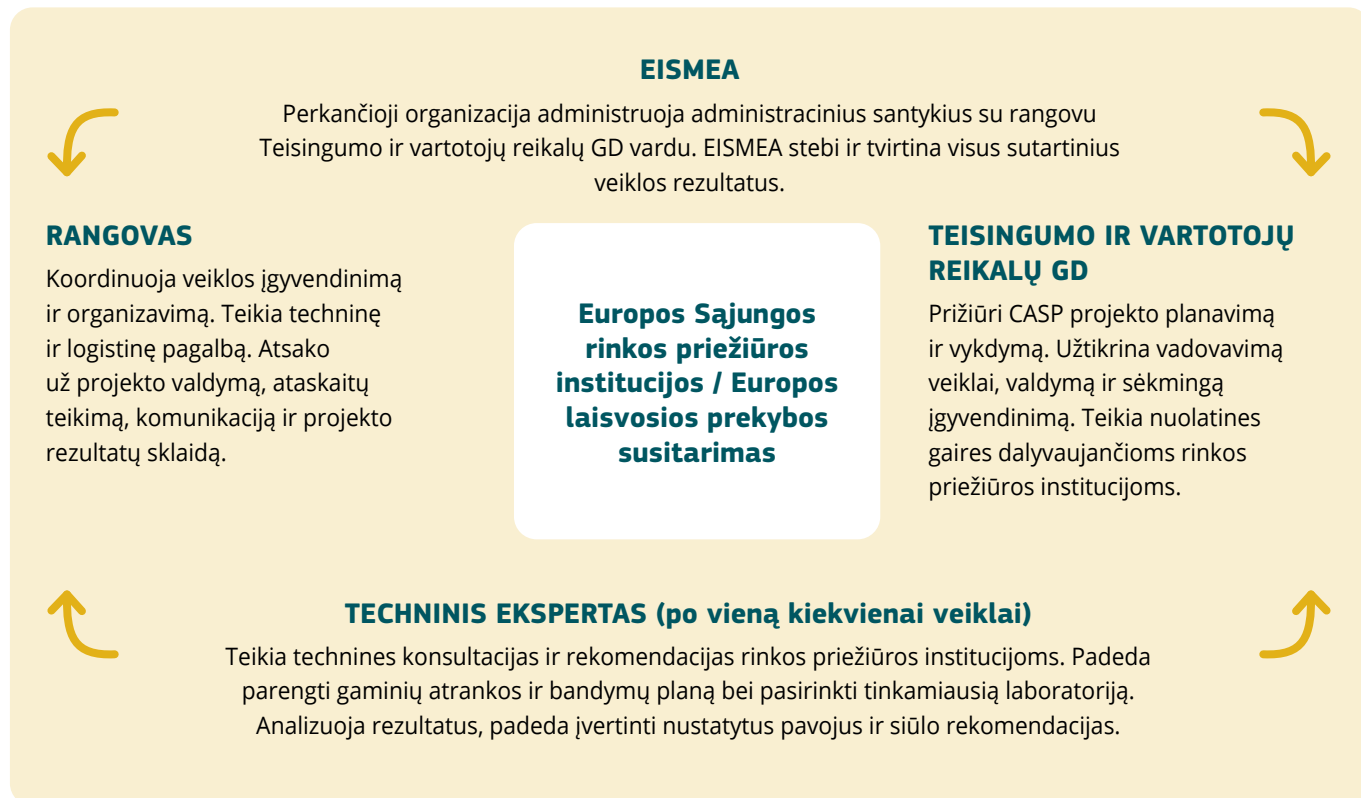
PSA 2
Vaikiškos dviračio
kėdutės

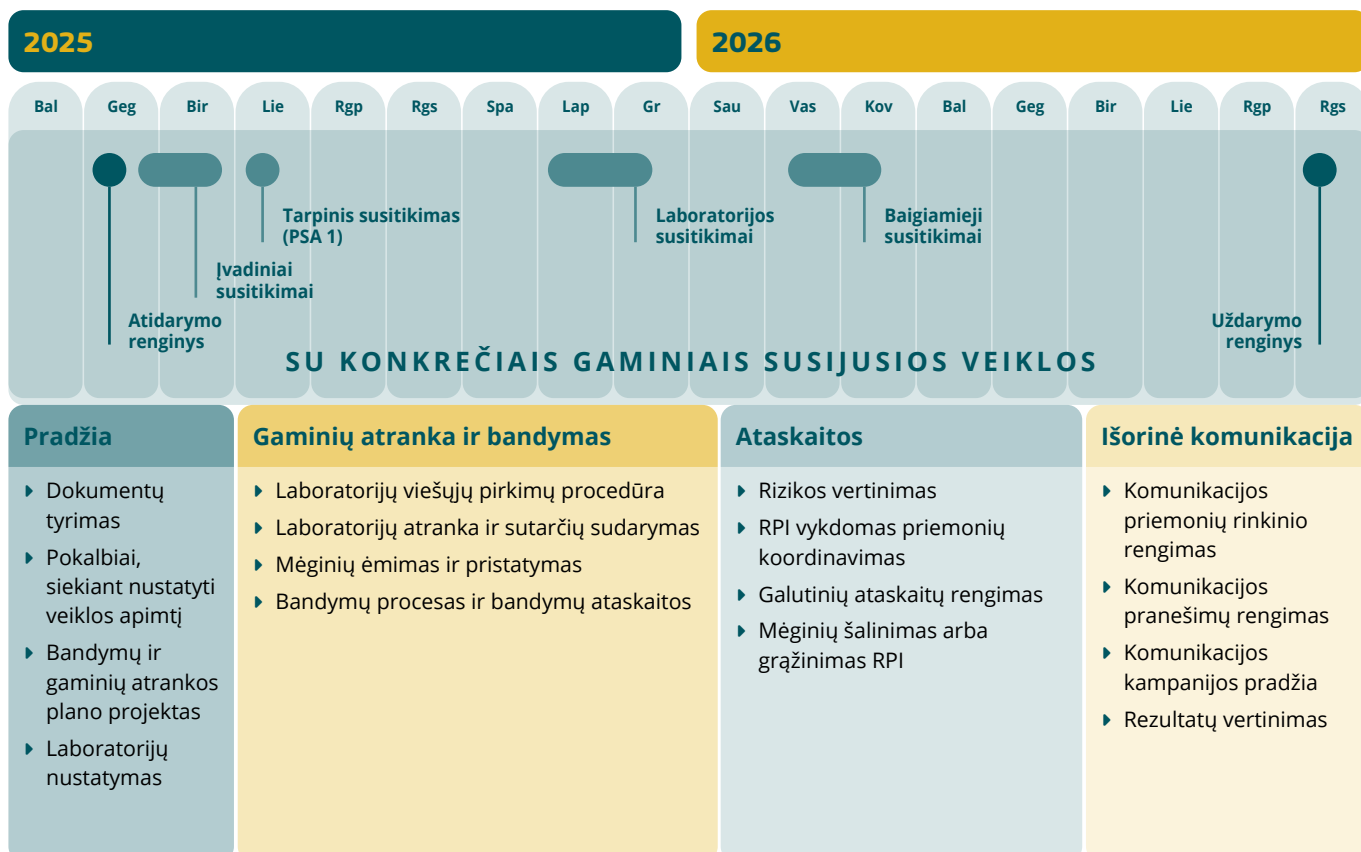
HV
Psichikos sveikatos rizika

Horizontaliosios veiklos suteikia galimybę rinkos priežiūros institucijoms keistis žiniomis. Dalyviai, vadovaujami atitinkamų sričių techninių ekspertų, rengia bendrus rinkos priežiūros metodus, procedūras ir praktines priemones.

Vaidmenys ir atsakomybė

Su konkrečiu gaminiu susijusios veiklos darbo planas

Su konkrečiu gaminiu susijusios veiklos procesai ir priemonės

0 Procesai iki CASP Teisingumo GD kartu su rinkos priežiūros institucijomis nustato prioritetus, kad atrinktų gaminių kategorijas kiekvienam CASP projektui. Šis atrankos procesas apima tiek naujas, tiek anksčiau išbandytas gaminių kategorijas pagal CASP projektą.	1 Bandymų ir gaminių atrankos planų patvirtinimas Techniniai ekspertai rengia bandymų planus, remdamiesi rinkos priežiūros institucijų nustatytais prioritetais ir nustatytais pagrindiniais gaminio keliamais pavojais. Projektai pristatomi įvadinuose susitikimuose, vėliau dalyviai juos tobulina ir tvirtina.	2 Laboratorijų atranka Rangovo komanda nustato bandymų laboratorijas ir susisieikia su jomis, kad sužinotų kainas ir surinktų kitą informaciją. Po įvadinio susitikimų pradedama viešųjų pirkimų procedūra ir lyginami, analizuojami bei vertinami pasiūlymai. Per tarpinius susitikimus rinkos priežiūros institucijos atranka po vieną laboratoriją kiekvienai veiklai.
3 Gaminų pavyzdžių paėmimas ir transportavimas Rinkos priežiūros institucijos surenka mėginius iš savo nacionalinių rinkų, atlieka preliminarinius patikrinimus ir siunčia juos į pasirinktą bandymų laboratoriją.	4 Bandymai ir bandymų ataskaitų pristatymas Laboratorija ištiria mėginius pagal sutartą bandymų planą. Rinkos priežiūros institucijos tikrina ir tvirtina bandymų ataskaitas.	5 Rizikos vertinimas Techninis ekspertas ir rinkos priežiūros institucijos atlieka mėginių, kurie neatitinka reikalavimų, rizikos vertinimą.
6 Rinkos priežiūros institucijų priimtos priemonės Rinkos priežiūros institucijos imasi taisomųjų veiksmų reikalavimų neatitinkantiems gaminiams ir skelbia pranešimus per sistemą „Safety Gate“.	7 Išorinė komunikacija Išorinės komunikacijos kampanija pradedama, kai patvirtinami visi bandymų rezultatai. Ji vykdoma pasitelkiant užtarnautos žiniasklaidos priemones ir remiama suinteresuotųjų šalių sklaidos veikla.	

Išorinė komunikacija

Komunikacijos priemonės

- ▶ **Galutinės ataskaitos** rengiamos kiekvienai veiklai ir projektui „CASP 2025“
- ▶ **PSA informacijos suvestinės**
- ▶ **Pranešimai spaudai ir įrašai socialinėje žiniasklaidoje**

Kanalai

Komunikacinės medžiagos platinimo būdai:

- ▶ ec.europa.eu svetainės („Safety Gate“, [CASP puslapiai](#) ir [EISMEA naujienų](#) skiltis)
- ▶ Nuosava ir užtarnauta socialinė žiniasklaida
- ▶ Rinkos priežiūros institucijų ryšių kanalai
- ▶ Pasirinkti žiniasklaidos partneriai

EUROPOS KOMISIJA

Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas
 Vartotojų reikalų direktoratas
 B4 skyrius Gaminių sauga ir skubaus informavimo sistema
 El. paštas: JUST-B4@ec.europa.eu

Europos Komisija neatsako už jokiais pasekmes, kilusias dėl pakartotinio šio leidinio naudojimo.

© Europos Sąjunga, 2026.

Europos Komisijos dokumentų pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama pagal 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimą 2011/833/ES dėl Komisijos dokumentų pakartotinio naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Jei nenurodyta kitaip, šio dokumento pakartotinis naudojimas leidžiamas pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC-BY 4.0) licenciją (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tai reiškia, kad pakartotinai naudoti leidžiama, nurodžius tinkamą šaltinį ir visus atliktus pakeitimus.

Norint naudoti arba atgaminti Europos Sąjungai nepriklausančius elementus, gali prireikti prašyti leidimo tiesiai iš atitinkamų teisių turėtojų.

Viršelio nuotrauka: © iStockphoto - EKIN KIZILKAYA

Informaciją apie Europos Sąjungą visomis oficialiomis ES kalbomis galite rasti svetainėje „Europa“:
https://europa.eu/european-union/index_lt

Europos Sąjungos
leidinių biuras

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2026

ISBN 978-92-68-38064-2
 doi:10.2838/8246984